

CATEGORII DE INFORMAȚII CE NECESITĂ UN MANAGEMENT SPECIAL

Tatiana COLUN

Universitatea Tehnică a Moldovei, Școala Doctorală Știința Alimentelor, Inginerie Economică și Management, Program de doctorat 521.03. Economie și management în domeniul de activitate, Chișinău, Republica Moldova

tatiana.colun@igp.gov.md

Rezumat. *Nevoia de a ne familiariza cu anumite informații uneori poate fi limitată, deoarece atât în legislația națională, cât și în cea internațională, există categorii de informații, cu accesibilitate limitată. În acest context, gestionarea clasei de informații "speciale" necesită o atenție sporită, când sunt efectuate/implementate anumite acțiuni de tipul: crearea, procesarea, colectarea, transferul, stocarea, protecția, utilizarea, schimbarea gradului de secret sau declasificarea, arhivarea, distrugerea acestor informații, respectiv, administrarea necorespunzătoare a acestora este pasibilă și poartă răspundere atât contravențională, cât și penală.*

Cuvinte cheie: *secret de stat, secret comercial, secret bancar, date cu caracter personal.*

Introducere

Cel mai important rol în influențarea vieții contemporane îl deține astăzi, incontestabil, tehnologia. Puterea mediului tehnologic a devenit atât de evidentă, încât oamenii resimt cu toții o presiune strivitoare în existența cotidiană din partea unui sistem integrator.

Edificare a societății informaționale în Republica Moldova

Societatea informațională este o formă nouă, mult mai perfectă, a societății contemporane, în care accesul egal la informație, în corelație cu o infrastructură informațională și de comunicații dezvoltată, contribuie la o dezvoltare social-economică durabilă, reducerea gradului de sărăcie, îmbunătățirea calității vieții, la integrarea informațională globală [1].

Practica mondială demonstrează impactul pozitiv al utilizării tehnologiilor informaționale și de comunicații în dezvoltarea societății contemporane, extinderea și diversificarea accesului populației la informație și la serviciile informaționale publice de o înaltă calitate în domeniile: guvernare, învățământ, medicină, angajarea în câmpul muncii și altele. Totodată, în conformitate cu Declarația de intenții, semnată la Ljubljana în anul 2002 de către țările-membre ale Pactului de stabilitate pentru Europa de Sud-Est, Moldova și-a asumat responsabilitatea de a edifica o societate informațională, orientată spre interesele cetățenilor și a întregii societăți, bazată pe principiile consfințite în Statutul ONU, în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în Carta edificării societății informaționale globale de la Okinawa 2000.

Astfel, având în vedere edificarea societății informaționale este important de elucidat care sunt informațiile ce necesită un management mai special, și a căror gestionare necorespunzătoare ar putea aduce daune economiei naționale.

Categorii de informații necesită un management special

În centrul evaluării instituțiilor, există un flux de informații strategice, comerciale, tehnice, financiare sau organizaționale.

Adesea, valoarea acestor informații depinde de natura confidențială sau secretă care le este atașată. Pe de o parte, valoarea poate fi legată de protecția informațiilor, mai ales atunci, când acestea sunt surse de inovație concurențială, iar pe de altă parte, productivitatea instituțiilor-companiilor depinde de schimbul de informații cu partenerii lor. În acest sens este esențială gestionarea eficientă a informațiilor strategice.

Este de menționat că implementarea în practică a politicii de stat pentru asigurarea drepturilor și libertăților proprietății individuale și private, a impus necesitatea protejării diferitor categorii de informații, precum informații ce constituie secrete de stat, secrete comerciale, secrete

bancare, secrete ale comunicărilor, secrete ale actelor notariale ș.a., asigurând astfel confidențialitatea datelor personale și o serie de alte informații de distribuție limitată înstrăinării.

Urmare a celor expuse, în continuare este prezentată *clasificarea informațiilor ce constituie secrete*:

Secrete de stat - informații protejate de stat în domeniul apărării naționale, economiei, științei și tehnicii, relațiilor externe, securității statului, asigurării ordinii de drept și activității autorităților publice, a căror divulgare neautorizată sau pierdere este de natură să aducă atingere intereselor și/sau securității Republicii Moldova [2].

Secrete comerciale - informațiile ce nu constituie secret de stat, care țin de producție, tehnologie, administrare, de activitatea financiară și de altă activitate a agentului economic, a căror divulgare (transmitere, scurgere) poate să aducă atingere intereselor lui [3].

Secrete ale corespondenței - vizează nu numai conținutul comunicărilor interumane, indiferent de modul prin care acestea se realizează – **scrisori, telegrame, alte trimiteri poștale, convorbiri telefonice ș.a., dar și integritatea unora dintre aceste mijloace** [4].

Secrete bancare - constituie orice informație referitoare la persoana, bunurile, activitatea, afacerea, relațiile personale sau de afaceri ale clienților băncii, conturile clienților (solduri, rulaje, operațiuni derulate), tranzacțiile încheiate de clienți, precum și altă informație despre clienți, care i-a devenit cunoscută băncii [5].

Secrete notariale - notarul este obligat să păstreze secretul profesional cu privire la actele îndeplinite și faptele ce i-au devenit cunoscute în cadrul activității sale, indiferent de modul de obținere ori sursa informației, inclusiv după încetarea activității sale [6].

Datele cu caracter personal - constituie orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă (subiect al datelor cu caracter personal) [7].

În vederea celor expuse mai sus este necesar ca organele abilitate să asigure prin metode și mijloace specifice protejarea acestor informațiilor, inclusiv a purtătorilor materiali de informații. O atenție deosebită în acest sens trebuie de acordat și modului de transmitere reciprocă a informațiilor. De exemplu, în cazul informațiilor ce constituie secret de stat pentru a fi adoptată decizia privind transmiterea informațiilor atribuite la secret de stat altor state sau organizațiilor internaționale, autoritatea publică prezintă Comisiei interdepartamentale pentru protecția secretului de stat o propunere motivată, avizată de către Serviciul de Informații și Securitate și de autoritatea publică cu împuterniciri de dispoziție asupra acestor informații [8].

De remarcat, este că administrarea informațiilor vizate, necesită o atenție sporită din moment ce sancțiunile pentru neglijarea gestionării corespunzătoare sunt destul de drastice.

În acest sens au fost extrase și analizate datele statistice privind infracțiunile care au la bază prejudicierea informațiilor care constituie secrete de stat, secrete comerciale, secrete bancare, secrete ale comunicărilor, secrete ale actelor notariale ș.a. [9].

Făcând o analiză amplă asupra informației prezentate mai sus, se evidențiază că în perioada anilor 2016-2018, s-a atestat o creștere considerabilă a infracțiunilor prevăzute de art. 178 Cod Penal al RM. Acest lucru se datorează faptului, că domeniul IT este în permanentă dinamică față de celelalte industrii cu creștere mai lentă, stagnare sau regres. Dependența din ce în ce mai accentuată a utilizatorilor de sistemele informatice face ca aceștia să fie tot mai vulnerabili la impactul pe care îl poate avea criminalitatea informatică.

Tabelul 1

Infracțiunile ce atentează la prejudicierea informației secretizate, 2011-2018

Nr.	Articole Cod penal al RM	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1.	Art. 178 "Violarea dreptului la secretul corespondenței"	9	10	8	4	9	13	16	$\frac{2}{3}$
2.	Art. 245 ¹⁰ "Obținerea legală și/sau divulgarea informațiilor ce constituie secret comercial sau bancar"	0	1	1	2	2	11	1	5
3.	Art. 245 ¹² "Încălcarea legislației privind activitatea birourilor istoriilor de credit"	0	0	0	0	0	0	0	0

Nr.	Articole Cod penal al RM	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
4.	Art. 337 "Trădarea de Patrie"	0	0	1	3	0	2	2	0
5.	Art. 338 "Spionajul"	0	0	2	0	2	4	2	1
6.	Art. 334 "Divulgarea secretului de stat"	2	3	4	2	4	2	0	1
7.	Art. 345 "Pierderea documentelor ce conțin secrete de stat"	2	2	0	1	1	0	0	0

Sursă: Elaborată de către autor

Totodată, potrivit prevederilor articolelor din Codul penal al Republicii Moldova, prevăzute în tabelul nr. 1, se constată că sancțiunile asociate infracțiunilor ce atentează la prejudicierea informației, valoarea căreia necesită un regim special de protecție, sunt destul de dure. Astfel, analizând tipologia sancțiunilor aferente prevederilor articolelor vizate, se relevă că pe lângă amendă și privarea de libertate, mai este prevăzută și privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un anumit termen.

Respectiv, cele mai grave dintre infracțiunile vizate, având în vedere criteriul sancțiunii, și anume pedeapsa cu închisoare și/sau amendă sunt infracțiunile prevăzute de articolele 337, 338 și 344 (al. 2) CP al RM, soldate cu urmări grave, care mai prevăd și privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un anumit termen. În Republica Estonia, de exemplu sancțiunea pentru infracțiunea "Trădarea de patrie" se pedepsește cu închisoare de la 6 la 20 de ani sau închisoare pe viață [10].

În contextul celor expuse, se relevă că formarea unei „societați informaționale” bazată pe utilizarea informațiilor și a cunoștințelor, caracterizată prin rate mari de dezvoltare a tehnologiilor informaționale și deschiderea de noi posibilități de căutare, primire, transmitere și diseminare a informațiilor, care identifică o persoană într-un sistem de relații sociale, a dus la dezvoltarea unui nou element în sistemul drepturilor omului și al drepturilor civile - drepturi de protejare a datelor cu caracter personal.

În Republica Moldova protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, în special a dreptului la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private, este asigurată prin prevederile Legii nr. 133/2011, care creează cadrul juridic necesar aplicării Directivei 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995, privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date [7]. Dreptul la protecția datelor cu caracter personal se impune ca un instrument de ofensivă în lupta cu riscurile aduse de societatea informațională individului și ca o posibilitate de control asupra activităților de prelucrare a datelor cu caracter personal.

Important de subliniat că, dreptul la protecția datelor cu caracter personal, de obicei este afectat în procesul de prelucrare a datelor cu caracter personal al unei persoane în sisteme informatice. Cert este că, în determinarea conținutului dreptului la protecția datelor cu caracter personal, rolul cheie îl joacă conceptul de confidențialitate al acestor date. Confidențialitatea în acest caz este interpretată ca inadmisibilitatea distribuției datelor cu caracter personal de către operatorii prelucrării acestora, fără acordul persoanei, datele căreia sunt accesate.

Un exemplu în acest sens, poate fi legislația actuală a Federației Ruse, care stabilește că datele cu caracter personal sunt un tip special de informații cu acces limitat. Cerința confidențialității lor este stabilită prin Legea federală „Cu privire la datele cu caracter personal” și prin Decretul președintelui Federației Ruse din 6 martie 1997 nr. 188 „privind aprobarea listei informațiilor confidențiale” [11].

Concluzii

Tehnologiile informaționale moderne fac posibilă conversia, combinarea și sistematizarea electronică de date din diferite domenii. Acest lucru poate permite să se obțină o imagine destul de detaliată a traseului individual de viață al unei persoane, pentru a determina conexiunile sale sociale. Deținerea unor astfel de informații generalizate, precum și difuzarea acestora de către terți în absența consimțământului transportatorului lor, încalcă dreptul său la confidențialitate.

În vederea, celor expuse în lucrare, se concluzionează că protejarea informațiilor, ce necesită o abordare/gestionare specială, constituie o prioritate. Astfel, respectarea și actualizarea prevederilor legale, implementarea unui set de măsuri organizatorice, legale și tehnice, în contextul extinderii oportunităților de schimb de informații, vor contribui la diminuarea accesului neautorizat și va reprezenta oportunitatea legală de a controla acțiunile cu informațiile cărora le este atribuit grad secret, precum și a celor din categoria datelor cu caracter personal.

Referințe

1. Hotărârea Guvernului RM nr. 632 din 08.06.2004, despre aprobarea Politicii de edificare a societății informaționale în Republica Moldova.
2. Legea nr. 245 din 27.11.2008 cu privire la secretul de stat, art 1
3. Legea nr. 171 din 06.07.1994 cu privire la secretul comercial, art 1.
4. Răzvan Viorescu. Drept constituțional și instituții politice. Curs universitar, Editura Universității, Suceava, 2006, p. 80.
5. Legea nr. 550 din 21.07.1995 cu privire la instituțiile financiare, art.22 alin. (1).
6. Legea nr. 69 din 14.04.2016 cu privire la organizarea activității notarilor.
7. Legea nr. 133 din 8.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal.
8. Legea nr. 245 din 27.11.2008 cu privire la secretul de stat, art. 21.
9. Informație statistică. [accesat la 10.01.2020]. Disponibil: www.statistica.md
10. Cod penal al Republicii Estonia, aprobat la 06.06.2011, intrat în vigoare la 01.09.2002.
11. Decretul președintelui Federației Ruse nr. 188 din 6 martie 1997 „privind aprobarea listei informațiilor confidențiale”.